

ACADEMIC FOCUS

บทบัญญัติด้านการศึกษารัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ISSN 2287-0520

ดาวน์โหลดเอกสารได้จาก <http://www.parliament.go.th/library>

Academic Focus

มีนาคม 2561

สารบัญ	
บทนำ	1
บทบัญญัติด้านการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560	2
เจตนารมณ์การบัญญัติด้านการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560	3
ความเห็นของสมาชิกสภานิติบัญญัติและนักวิชาการด้านการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560	9
ตารางเปรียบเทียบบทบัญญัติด้านการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560	13
บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา	19
บรรณานุกรม	21
เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์	
สำนักวิชาการ	
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	
http://www.parliament.go.th/library	

บทบัญญัติด้านการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

บทนำ

จากการทดสอบเด็กทั่วโลกโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development-OECD) ได้มีการสอบวัดความรู้แก่นักเรียนนานาชาติหรือที่รู้จักกันในชื่อ PISA (Programme for International Student Assessment) เป็นการสอบเพื่อวัดระดับการเรียนรู้ของนักเรียนอายุ 15 ปีทั่วโลก โดยวัดระดับความรู้ใน 3 วิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการอ่าน จัดสอบทุก 3 ปี และดำเนินการต่อเนื่องมา 15 ปีแล้ว การสอบ PISA เป็นการทดสอบที่มีมาตรฐานสูง และผลสอบ PISA ถูกใช้ในการเปรียบเทียบระดับการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนแต่ละประเทศ ผลสอบ PISA ของ พ.ศ. 2558 จากเด็กนักเรียนเข้าร่วมสอบจาก 72 ประเทศ จำนวนกว่า 540,000 คน ปรากฏว่าผลสอบของเด็กนักเรียนไทยในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการอ่าน ประเทศไทยอยู่อันดับ 52 54 และ 57 ตามลำดับ ขณะที่เด็กนักเรียนเวียดนามสอบได้อันดับ 8 ในวิชาวิทยาศาสตร์ อันดับ 22 ในวิชาคณิตศาสตร์ และอันดับ 32 ในวิชาการอ่าน แสดงให้เห็นว่าเด็กไทยมีทักษะด้านการวิเคราะห์ต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น และประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอย่างเวียดนาม (รายงาน : จากคะแนน PISA ถึงวิกฤตความสามารถในการคิดวิเคราะห์เด็กไทย, 2560)

ทุกรัฐบาลตระหนักถึงปัญหาในระบบการศึกษาไทยมาโดยตลอด แต่ระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา การแก้ปัญหาการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศเป็นไปช้ามาก ปัญหาความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย การรวมศูนย์จากส่วนกลาง การขาดแคลนครูในสาขาที่จำเป็น การผลิตและพัฒนาคนไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาประเทศ และมีความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ล้วนเป็นปัญหาที่รัฐบาลทุกรัฐบาลต้องเผชิญ และพยายามที่จะแก้ไขและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย โดยหลายฝ่ายมีความเห็นว่าหากบัญญัติเรื่องการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว จะทำให้มีความหนักแน่นและช่วยให้แก้ปัญหาการศึกษาได้ จึงเริ่มมีการนำเรื่องการศึกษา สิทธิด้านการเรียนรู้เพิ่มเติมทั้งในระบบ และตามอัธยาศัยมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันก็เช่นกันมีการบัญญัติไว้ด้านการศึกษาในหลายมาตรา และหลายหมวดด้วยกัน ผู้ศึกษาจึงนำมาเสนอ และสรุปได้ ดังนี้

บทบัญญัติด้านการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย

มาตรา 50 บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้...

...(4) เข้ารับการศึกษาอบรมในการศึกษาภาคบังคับ

บทหลักในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา ตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย

การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน

ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ในการศึกษาและเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณ ให้แก่กองทุนหรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษีรวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์สินเข้ากองทุนได้รับประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายดังกล่าว อย่างน้อยต้องกำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระและกำหนดให้มีการใช้จ่ายเงินกองทุน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ

มาตรา 258 ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้

จ. ด้านการศึกษา

(1) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา ตามมาตรา 54 วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

(2) ให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนตามมาตรา 54 วรรคหก ให้แล้วเสร็จ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(3) ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู

(4) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่

มาตรา 261 ในการปฏิรูปตามมาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา ให้มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระ คณะหนึ่งที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันประกาศใช้ รัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายให้แล้วเสร็จ และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีภายในสองปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

เจตนารมณ์การบัญญัติด้านการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (มีชัย ฤชุพันธุ์, 2560)

เพื่อให้เข้าใจถึงเจตนารมณ์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติด้านการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ผู้ศึกษาจึงนำคำอธิบายของนายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้อธิบายเจตนารมณ์ไว้อย่างละเอียด พร้อมยกตัวอย่างประกอบอย่างชัดเจนในการสัมมนาของสภาการศึกษา ที่ชื่อว่า “สภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum)” ครั้งที่ 15 เรื่อง

นายมิชัย ฤชุพันธุ์ ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ อธิบายว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นการฝึกอบรมเด็กตั้งแต่จุดเริ่มต้นเพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญ เนื่องจากเด็กเกิดมามีความสามารถทางสติปัญญาไม่เท่ากัน เด็กบางคนมีสติปัญญาดีโดยธรรมชาติ บางคนมีสติปัญญापานกลาง และบางคนมีสติปัญญาไม่เท่า

เทียมคนอื่น เด็กที่มีสติปัญญาดี ไม่ต้องใช้ความพยายามมากก็สามารถประสบความสำเร็จในชีวิตได้ในอนาคต เด็กที่มีสติปัญญานกลางก็สามารถพัฒนาได้ แต่การพัฒนาต้องเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งปัจจุบันเริ่มเป็นที่ยอมรับว่าการให้เด็กเรียนรู้ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา โดยการเปิดเพลงไว้ที่หน้าท้องของแม่เพื่อให้เด็กที่อยู่ในครรภ์ได้รับฟัง จะทำให้เกิดมาเป็นเด็กที่มีอารมณ์ดี ไม่มีอารมณ์ฉุนเฉียวง่าย จึงต้องสร้างเด็กให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่พึงจะเป็น คือ เป็นคนดีของชาติและเป็นคนมีวินัย

มาตรา 54 วรรคสาม “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย”

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ อธิบายว่า ความคาดหวังในการปฏิรูปการศึกษา คือ การสอนเด็กให้มีพื้นฐานเบื้องต้นเพื่อการเฝ้าหาความรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งสอนให้มีวิธีการศึกษาค้นหาความรู้ตามที่ต้องการได้ เพราะปัจจุบันความรู้สามารถแสวงหาได้ด้วยตนเองอย่างสะดวกรวดเร็วจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในยุคสมัยใหม่ ครูไม่จำเป็นต้องเป็นหลักในการถ่ายทอดความรู้อีกต่อไป แต่ครูต้องปลูกฝังให้เด็กรู้จักเฝ้าหาความรู้ตั้งแต่เด็ก ต้องรักการอ่าน โดยในอนาคตอาจปลูกฝังให้รักการฟังด้วย เพราะปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้จากการอ่านไปเป็นการฟังจากเสียงด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้น จึงต้องสอนและปลูกฝังให้เด็กรู้จักรักการเฝ้าหาความรู้ รู้จักรับผิดชอบ มีวินัย เพื่อทำให้สามารถอยู่รอดได้ในสังคมปัจจุบัน และเป็นหลักในการพัฒนาประเทศชาติได้

นอกจากนี้ เนื่องจากรูปแบบการศึกษาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตค่อนข้างมาก แต่ผู้ที่อยู่ในวงการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในหน่วยงานราชการ ซึ่งยึดติดอยู่กับกรอบของราชการที่ถูกกำหนดไว้มาเป็นระยะเวลายาวนาน จนทำให้ไม่สามารถมองทะลุปัญหาได้ และการศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุน ซึ่งรัฐไม่สามารถลงทุนได้ทั้งหมด การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาจึงต้องใช้พลังการมีส่วนร่วมจากคนที่อยู่นอกวงการศึกษา เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งรัฐส่วนกลาง ท้องถิ่น และภาคเอกชน โดยคำว่า “ภาคเอกชน” หมายถึงใครก็ตามที่ไม่ใช่รัฐ และอาจจะเรียกแตกต่างกัน เช่น ชุมชน สมาคม หรือบริษัทห้างร้าน เป็นต้น

มาตรา 54 วรรคสี่ “การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ”

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ อธิบายว่า คนที่มีวินัยและมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมได้จากในวงราชการที่ไม่ว่าจะมอบหน้าที่หรือภารกิจใดให้คนเหล่านั้นปฏิบัติ ก็จะสามารถเติบโตและเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานได้ แตกต่างจากผู้ที่ไม่มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ต่อให้มีผู้อุปถัมภ์ค้ำชู ก็ไม่ประสบความสำเร็จและไม่เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานได้

หรือคนที่เก่งและมีความฉลาด หากไม่มีวินัย ไม่มีสำนึกความรับผิดชอบซึ่งรวมถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ก็ไม่สามารถเรียกว่าเป็นคนดีได้ เพราะสามารถใช้ความเก่ง และความฉลาดของตัวเองก่อให้เกิดความเดือดร้อน และความเสียหายให้แก่ประเทศชาติได้มากกว่าคุณธรรมตาทั่วไป

ส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวิชาการ คือ “สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน” ซึ่งมีความมุ่งหมายที่ต้องการเน้นว่า ไม่สามารถบังคับให้เด็กเรียนวิชาการเหมือนกันทุกคน แต่ต้องเป็นการเรียนตามความชอบ และความถนัดของเด็ก เพราะเด็กแต่ละคนมีความเก่งแต่ละด้านไม่เหมือนกัน เช่น บางคนเก่งด้านศิลปะหรือ การวาดรูป ก็สามารถประกอบอาชีพจนร่ำรวยและสร้างชื่อเสียงให้แก่ตนเองและประเทศชาติได้ ดังกรณี ตัวอย่างของแวนโก๊ะและปิกัสโซ เป็นต้น จึงไม่มีความจำเป็นต้องบังคับเด็กให้เรียนเก่งวิชาฟิสิกส์ เคมี หรือคณิตศาสตร์เหมือนกันหมดทั้งประเทศ แต่ให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัดของตนเอง ใครถนัดด้านไหน ควรส่งเสริมด้านนั้น บางคนเลือกเรียนตามความต้องการของพ่อแม่ ไม่ได้เลือกเรียนสาขาวิชาที่ตนเองถนัด เมื่อจบออกมา ก็เลือกประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ได้เรียนมา เช่น พ่อค้า เจ้าของร้านอาหาร หรือนักร้อง เป็นต้น จึงเป็นการลงทุนทางการศึกษาที่ได้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่า เสียทั้งเงินและเวลาเพื่อที่จะสร้างเด็กให้จบปริญญาตรี ในสาขาที่ไม่ใช่ความถนัดและความชอบของตนเอง แต่เลือกเรียนตามค่านิยมของสังคมที่ผิด เพราะสังคมทำให้เกิดความรู้สึกว่าต้องเรียนสาขาที่สามารถเชิดหน้าชูตาพ่อแม่ แต่สุดท้ายกลับสร้างความผิดหวังให้พ่อแม่

มาตรา 54 วรรคห้า “ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสองหรือ ให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุน ค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน”

มาตรา 54 วรรคหก “ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อลด ความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุน หรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษีรวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์ส่นเข้ากองทุน ได้รับประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อย ต้องกำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระและกำหนดให้มีการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อบรรลุ วัตถุประสงค์ดังกล่าว”

มาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา “(2) ให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนตามมาตรา 54 วรรคหก ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ อธิบายว่า ผู้ที่ไม่พร้อมด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ขาดแคลนทุนทรัพย์ แต่มีสติปัญญาและต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา รัฐต้องเข้าไปช่วยเหลือสนับสนุนให้สามารถเรียนต่อได้ โดยเงินค่าใช้จ่ายการศึกษาให้หมายรวมถึงเงินค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการดำรงชีพ ไม่ใช่เฉพาะค่าเล่าเรียน ซึ่งเป็นความมุ่งหวังของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ว่าเงินหรือ ฐานะต้องไม่ใช่ปัจจัยที่เป็นเหตุให้คนไม่สามารถเรียนได้ โดยเป้าหมายของเงินกองทุนนี้ไม่ได้คำนึงถึงเฉพาะ ผู้เรียน แต่คำนึงถึงการเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพของครูด้วย โดยเฉพาะครูหรือพี่เลี้ยงระดับ การศึกษาปฐมวัย เพราะการศึกษาปฐมวัยเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการสมวัยทั้ง ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้สามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มหาวิทยาลัย

ราชภัฏซึ่งทำหน้าที่ผลิตครูเป็นส่วนใหญ่ของประเทศจึงควรผลิตครูในสาขาปฐมวัยให้มากขึ้น และภาครัฐควรกำหนดอัตราให้โรงเรียนมีครูปฐมวัยอย่างน้อยโรงเรียนละ 1 คน เพื่อส่งเสริมและขยายความรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ครอบคลุมในระดับประเทศมากขึ้น นอกจากนี้ หน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการกำกับดูแลครู ควรกำกับดูแลให้ครูมีใจมุ่งอยู่กับการเรียนการสอน และให้ครูอยู่กับเด็กให้มากที่สุด ไม่ควรมีปัญหาว่าครูทิ้งโรงเรียนหรือทิ้งเด็ก และหากต้องการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครู ควรจัดทำในช่วงปิดภาคเรียน

ทั้งนี้ การจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาตามมาตรา 54 วรรคหก อาจจัดตั้งเป็นกองทุนเดี่ยวแต่มีวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ประการ และใช้ฐานข้อมูลทะเบียนคนจนที่รัฐมีอยู่แล้ว โดยอาจเขียนพ่วงไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ขึ้นอยู่กับการจัดทำรายละเอียดในกฎหมายเพื่อรองรับกองทุนดังกล่าว โดยมีความเห็นว่าเป็นกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์อย่างแท้จริง และควรเป็นกองทุนแบบให้เปล่า เพื่อไม่ให้เป็นการผูกพันและเป็นการสร้างนิสัยที่ไม่ดีให้แก่ผู้รับทุนในการหาทางหลบเลี่ยงการใช้ทุนคืน ในลักษณะเดียวกันกับกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

มาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา “(3) ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนา ผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครูมีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู”

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ อธิบายว่า คนที่มีความสำคัญที่สุดคือครู ครูในปัจจุบันมีความตั้งใจในการสอนค่อนข้างน้อย เนื่องจากการที่ครูจะมีความก้าวหน้าในวิชาชีพต้องทำผลงานเพื่อขอรับการประเมิน ไม่ได้เป็นการประเมินตามสภาพจริง ทำให้ครูต้องเตรียมเอกสารจำนวนมากเพื่อขอรับการประเมิน และมีวิธีการประเมินที่ยุ่งยาก ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพเด็ก ไม่มีการนำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างแท้จริง ในปัจจุบันมีครูอยู่จำนวนไม่มากนักที่เป็นครูที่ดี มีจิตวิญญาณของความเป็นครู และมีความเสียสละและอุทิศเวลาให้แก่เด็ก ครูจำนวนหนึ่งอาจจะมีความกังวลและให้ความสำคัญกับเรื่องอื่นมากกว่าการพัฒนาการเรียนการสอน เช่น การจัดทำเอกสารเพื่อประเมินวิทยฐานะ การสร้างความพึงพอใจให้แก่หน่วยกำกับควบคุม การย้ายกลับภูมิลำเนา เป็นต้น ครูจึงมีภาระงานอื่นมากจนทำให้ไม่มีเวลาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพเด็ก แม้ว่ารัฐจะสร้างกลไกในการกำกับดูแลการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพ แต่ไม่สามารถทำให้คุณภาพการศึกษาของประเทศดีขึ้นได้

นอกจากนี้การผลิตครูในปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูจำนวนมากที่สุดคือมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล โดยผู้ที่เข้ามาเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่พลาดจากการเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาอื่น แต่กระบวนการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลให้ความสำคัญเฉพาะด้านด้านวิชาการที่ต้องใช้ในการเป็นครู ภายใต้การกำกับของคุรุสภา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดหลักสูตรวิชาชีพครู ดูแลหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาโดยกำหนดสาขาวิชา กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ และดำเนินการจัดสอบ หากสถาบันอุดมศึกษาใดไม่ประสงค์ให้มีการจัดสอบ ต้องให้คุรุสภามีอำนาจในการกำหนดหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา ทั้ง ๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาซึ่งควรเป็น

องค์กรที่สามารถสร้างองค์ความรู้ กลับไม่สามารถทำได้เนื่องจากต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรวิชาชีพทุกสาขา ซึ่งในปัจจุบันองค์กรวิชาชีพกำลังมีบทบาทเพิ่มขึ้น และมีการรวมตัวกันมากขึ้น แต่ตามหลักการแล้ว องค์กรวิชาชีพมีวัตถุประสงค์สำคัญในการดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพให้ได้มาตรฐานเท่านั้น ซึ่งหากสถานการณ์ยังดำเนินต่อไปเช่นนี้ ในอนาคต 10-20 ปีข้างหน้า คุณภาพการศึกษาของประเทศจะยิ่งต่ำลง เพราะสถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาได้

มาตรา 40 ในรัฐธรรมนูญนี้ จึงกำหนดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของบุคคลว่าจะต้องไม่ถูกจำกัด แต่สามารถควบคุมวิชาชีพได้ โดยกำหนดไว้ว่าองค์กรวิชาชีพจะกระทำการใดให้เป็นการขัดขวางหรือก้ำก่าย การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไม่ได้ ครูสภามีสิทธิที่จะทำการทดสอบความรู้ได้ภายหลังจบการศึกษา และต้องการประกอบอาชีพ แต่ไม่มีสิทธิและไม่มีอำนาจในการกำหนดหลักสูตรและรับรองสถาบันอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษามีกระบวนการในการตรวจสอบและกำกับมาตรฐานโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาอยู่แล้ว รวมทั้งมีอิสระและเสรีภาพทางวิชาการเพื่อทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ขององค์กรวิชาชีพที่จะเป็นผู้กำกับดูแลมาตรฐานหลักสูตรแต่มีหน้าที่ในกำกับดูแลเรื่องมาตรฐาน และทัศนคติของความเป็นครู รวมทั้งสร้างครูให้มีความรักและความผูกพันในวิชาชีพครู ทั้งนี้ ผู้ที่จะมาเป็นครู ไม่เฉพาะเจาะจงจะเป็นผู้ที่เรียนจบในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์เท่านั้น จะจบสาขาใดก็ได้ แต่ต้องเป็นคนที่มีทัศนคติและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ซึ่งครูสภาควรมีบทบาทหน้าที่ในการจัดฝึกอบรมก่อนผู้เรียนจบการศึกษา หรือก่อนที่จะให้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

มาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา “(4) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวโดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่”

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ อธิบายว่า การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน พบว่าหลักสูตรไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างเชิงพื้นที่และความต้องการที่แตกต่างกันของเด็กเป็นหลัก การจัดทำหลักสูตรจึงไม่เป็นไปตามหลักการและเจตนารมณ์ที่ต้องการให้มีความแตกต่างตามเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งเขตพื้นที่การศึกษาก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดทำหลักสูตร แต่เน้นบทบาทหน้าที่การบังคับบัญชา การกำกับดูแล รวมทั้งกำหนดกลไกให้ครูต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้ครูไม่อยู่ในฐานะที่จะดูแลตัวเองได้

รัฐธรรมนูญ ต้องการให้ผู้ที่อยู่ในวงการการศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่รู้และเข้าใจหลักการนี้เป็นอย่างดี แต่ยังไม่สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมได้ เพราะกลไกการศึกษาของประเทศแยกออกเป็นแห่งหรืออาณาจักร โดยทุกอาณาจักรมีเป้าหมายของตนเองและอยู่เฉพาะภายใน ไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก และไม่ให้ความสำคัญกับแนวทางหรือวิธีการสร้างเด็กตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ ส่งผลให้การพัฒนาศึกษาของชาติไม่ประสบผลสำเร็จตามที่ควรจะเป็น จึงควรมีผู้รับผิดชอบหลักและต้องมีคนเริ่มต้น โดยต้องเป็นการคิดแบบหลายกำแพง ไม่มีแห่ง ไม่มีกระทรวง ไม่มีสังกัด แต่คิดถึงเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเด็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งทุกคนต้องร่วมกันใช้ประสบการณ์และความรู้เพื่อหาวิธีการและกระบวนการในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ก่อนที่จะพิจารณาหน้าที่ความรับผิดชอบใน

การดำเนินงานของหน่วยงานแต่ละแห่ง โดยต้องมีการประสานและเชื่อมโยงการดำเนินงาน เพราะการเชื่อมโยงเป็นหัวใจสำคัญของการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันของประเทศ อย่างไรก็ตาม มีความเห็นว่าองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญแต่ละด้านอาจมีความจำเป็นต้องมียุ แต่ต้องทำตามกลไกที่สร้างขึ้นและปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ให้ชัดเจน จึงจะสามารถจัดการศึกษาเพื่อมุ่งเป้าหมายสู่การพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพได้อย่างสมบูรณ์

มาตรา 261 “ในการปฏิรูปตามมาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา ให้มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระคณะหนึ่งที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป

ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายให้แล้วเสร็จและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีภายในสองปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง”

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ อธิบายว่า มาตรา 261 กำหนดให้มีคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาเพื่อดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายให้แล้วเสร็จภายในสองปี ในขณะที่การปฏิรูปประเทศด้านอื่นกำหนดให้ออกกฎหมายว่าด้วยวิธีการปฏิรูปภายในหนึ่งปี เหตุที่กำหนดให้คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปี เนื่องจากกลไกในการปฏิรูปการศึกษาไม่ใช่เรื่องง่าย และไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในระยะเวลาอันสั้น การปฏิรูปการศึกษาไม่สามารถอาศัยใครคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ชี้ได้

ดังนั้น ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการปฏิรูปการศึกษา จึงไม่ควรเป็นนายกรัฐมนตรี เพราะจะทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกเกรงใจ ไม่กล้าโต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง แต่ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการศึกษาเป็นอย่างดี และพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่นได้ รวมทั้งคำนึงถึงประโยชน์ด้านการศึกษาที่จะเกิดกับประเทศชาติเป็นหลัก คำนึงถึงผู้เรียนและครู โดยร่วมกันคิดหาแนวทางและวิธีการที่ดีที่สุดก่อนพิจารณาขอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบ ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานกลาง เพื่อให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้

ความเห็นของสมาชิกสภานิติบัญญัติ และนักวิชาการด้านการศึกษารวม 100 คนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) กล่าวโดยสรุปได้ว่า การศึกษาของไทยในปัจจุบันนั้นต้องสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของสังคมไทยอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของรัฐบาล ซึ่งในการปฏิรูปการศึกษานั้นถือว่ามีความสำคัญและเป็นจุดเริ่มต้นก่อนที่จะปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพราะที่ผ่านมาปัญหาด้านการศึกษาถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่มีความยืดเยื้อมานานและยังไม่สามารถหาแนวทางแก้ไขได้ โดยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีการบรรจุอุดมการณ์ด้านการศึกษาเอาไว้เป็นครั้งแรก เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนพัฒนาประเทศด้านการศึกษาและการศาสนาไปพร้อมกัน และเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น

นำไปสู่การเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหาทางการศึกษาในการปฏิรูปประเทศ และสามารถนำเอาหลักคำสอนของศาสนาต่าง ๆ มาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณธรรมและมีคุณภาพ (อรุณิ ตันศักดิ์ตา, 2561)

นายตวง อันทะไชย ประธานคณะกรรมการการศึกษาและกีฬา สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) กล่าวว่า รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาให้ฟรีและมีคุณภาพเป็นเวลา 12 ปี เหมือนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เพียงแต่เริ่มนับหนึ่งตั้งแต่ก่อนวัยเรียน 3 ปี ประถมศึกษา 1-6 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 1-3 รวมเป็น 12 ปี แต่ในรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 และรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 ให้นับการเรียนฟรีตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2560 ได้ให้ความสำคัญกับเด็กวัยเรียน และระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ที่ถือว่าเป็นช่วงสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนที่สุด ซึ่งเห็นด้วยเพราะเป็นการวางรากฐานเด็กตั้งแต่พื้นฐาน เป็นสิ่งที่ทำแนวทางเดียวกันทั่วโลก สำหรับเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย และเด็กปวช. ในระดับนี้รัฐบาลทุกรัฐบาลมีกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้อยู่แล้ว ส่วนการเรียนฟรี 15 ปีนั้น เป็นนโยบายของพรรคการเมืองที่สามารถกำหนดให้เรียนฟรีได้มากกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้ จึงไม่เป็นการบัญญัติรัฐธรรมนูญตัดสิทธินักเรียนนักศึกษาแต่อย่างใด (เกศกาญจน์ บุญเพ็ญ, 2559)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล อนันตวรสกุล อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า หากศึกษารายละเอียดรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2560 จะเห็นได้ว่า เป็นการแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม อย่างชัดเจนคือ กลุ่มเด็กที่มาจากครอบครัวรายได้ปานกลาง ไปจนถึงรวย และกลุ่มเด็กที่มาจากครอบครัวยากจน ซึ่งจะพบว่าเด็กกลุ่มครอบครัวรายได้ปานกลางไปจนถึงรวยจะมีโอกาสมากกว่า ขณะที่เด็กมาจากครอบครัวยากจนต้องถูกจำกัดตามการอุดหนุนของรัฐ และหากไม่มีการอุดหนุนไปจนถึง 15 ปี เด็กกลุ่มนี้ ก็อาจจะเรียนจบเพียงชั้น ม. 3 ทำให้พวกเขาขาดโอกาสทางอาชีพ และอนาคตมากขึ้น ส่วนที่บอกว่ารัฐธรรมนูญใหม่ต้องการส่งเสริมอุดหนุนเด็กอนุบาลมากขึ้น ความจริงในรัฐธรรมนูญเดิมก็มีการอุดหนุนให้แก่เด็กอนุบาล อยู่แล้ว และแม้ที่ผ่านมาจะมีการอุดหนุนรายหัว หรือการจัดเรียนฟรีไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก็ยังมีเด็กจำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าถึงโอกาสนี้ได้ เพราะฉะนั้นหากลดการอุดหนุนรายหัวเหลือแค่อนุบาล-ม. 3 เชื่อว่า จะมีเด็กจำนวนมากขึ้นที่ไม่ได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งส่งผลถึงคุณภาพชีวิตของคนไทย ในอนาคต (เกศกาญจน์ บุญเพ็ญ, 2559)

นายคมเทพ ประภายนต์ สมาคมเครือข่ายผู้ปกครองแห่งชาติ กล่าวว่า รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขัดต่อหลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน อันเป็นที่ยอมรับตรงกันว่า ประเทศรัฐภาคีจะต้องยึดถือปฏิบัติร่วมกัน ข้อที่ 26 (1) ทุกคนมีสิทธิในการศึกษา การศึกษาจะต้องให้เปล่าอย่างน้อยในชั้นประถมศึกษาและขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับประถมศึกษาจะต้องเป็นภาคบังคับ การศึกษาด้านวิชาการและวิชาชีพจะต้องเปิดเป็นการทั่วไป และการศึกษาระดับสูงขึ้นไปจะต้องเข้าถึงได้อย่างเสมอภาคสำหรับทุกคนบนพื้นฐานของคุณสมบัติ ความเหมาะสม (2) การศึกษาจะต้องมุ่งไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพมนุษย์อย่างเต็มที่ และการเสริมสร้างความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและอิสรภาพขั้นพื้นฐาน การศึกษาจะต้องส่งเสริมความเข้าใจ ขันติธรรม และมิตรภาพระหว่างประชาชาติ กลุ่มเชื้อชาติ หรือศาสนาทั้งหมด และจะต้องส่งเสริมกิจกรรมของสหประชาชาติ

เพื่อการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ (3) ผู้ปกครองมีสิทธิเบื้องต้นที่จะเลือกประเภทการศึกษาที่จะให้แก่บุตรของตน ขอดังข้อสังเกตว่า สิ่งที่ขาดหายไปในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ คือคำว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิ” และ “การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ซึ่งเมื่อไปไล่เรียงในมาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 และมาตรา 49 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 จะปรากฏทั้งสองคำนี้ ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญนั้นถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เพราะฉะนั้นทุกมาตราที่บัญญัติขึ้นก็ถือเป็นเรื่องที่ต้องยึดถือปฏิบัติ เปรียบเหมือนเรื่องที่กำหนดเรื่องการจัดการศึกษาทั้งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และฉบับ พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมาก็เพื่อเป็นกฎหมายบังคับให้รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เด็กทุกคนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ คำถามคือ ...เมื่อปรากฏว่าในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตัดสิทธิเด็กม.ปลาย-ปวช.ออกไป และไปเน้นจัดการศึกษาเด็กอนุบาลถึงแค่การศึกษาภาคบังคับ หรือ ม. 3 แทน จะถือเป็นการลดทอนสิทธิของเด็กม.ปลาย และเด็ก ปวช.หรือไม่ ? (เกศกาญจน์ บุญเพ็ญ, 2559)

รองศาสตราจารย์ ดร. นงเยาว์ เนาวรัตน์ ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาวัฒนธรรมและนโยบายการศึกษา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กล่าวถึงรัฐธรรมนูญฉบับนี้ว่า บัญญัติไว้ชัดเจนมากกว่าการศึกษาต้องเป็นหน้าที่ของรัฐเท่านั้น และรัฐจะเป็นผู้พิจารณาว่าจะร่วมมือจัดการศึกษาร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ หรือไม่ กลายเป็นว่า หากรัฐไม่ทำ องค์กรภายนอกก็เข้าไปร่วมไม่ได้ เพราะว่าเป็นหน้าที่ของรัฐในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติเรื่องจะทำการศึกษาใหม่ได้อย่างไร จะขจัดความลำเหลียงออกไปได้อย่างไร แต่เท่าที่ผ่านมาก็พิสูจน์ว่า รัฐไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้เพียงลำพัง จึงจำเป็นต้องมีการถ่วงดุลอำนาจทางการศึกษา โดยการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีสิทธิ มีอำนาจเป็นผู้ออกแบบและผู้จัดการการศึกษาคู่ขนานไปกับรัฐ ซึ่งในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 บัญญัติไว้อย่างชัดเจน และต่อเนื่องมาถึงรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 กำหนดให้องค์กรที่จะเข้ามาช่วยจัดการศึกษาที่สร้างวัฒนธรรมใหม่ให้กับคนไทย ซึ่งมีทั้งหมด 5 องค์กรประกอบ ได้แก่ 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ครอบครัว 3) ประชาสังคม 4) สถาบันศาสนา และ 5) สถานประกอบการเอกชนด้านการศึกษา การให้สิทธิกับภาคส่วนเหล่านี้เพราะเขาจะสามารถสร้างการศึกษาเชิงวิพากษ์ การศึกษาเชิงมนุษย์ คิดอย่างใคร่ครวญ มองเห็นโครงสร้างอำนาจต่าง ๆ ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง ทำให้คนเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าเขาคอนนั้นจะเป็นใครก็ตาม “เราให้สิทธิอันนี้เพราะเราคำนึงว่าคุณภาพการศึกษาเป็นไปไม่ได้เลยว่าจะทำได้โดยรัฐตามลำพัง เรื่องนี้ไม่ใช่เฉพาะประเทศไทย แต่เป็นทั่วโลก” (isranews, 2559)

ศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ จิตระดับ อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า จากการอ่านรัฐธรรมนูญฉบับลงประชามติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา โดยส่วนตัวรัฐธรรมนูญนี้ให้ความสำคัญกับการศึกษาตั้งแต่การเกริ่นนำทั้งป้องกันการแก้ไข มีการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งไม่เคยเห็นในรัฐธรรมนูญฉบับใดมาก่อน แสดงให้เห็นว่าให้ความสำคัญกับการศึกษามาก โดยเฉพาะมาตรา 54 ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และมาตรา 261 กำหนดให้มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระคณะหนึ่งที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายนั้น ดังนั้น บุคคลที่จะมาเป็นคณะกรรมการฯ ควรมีคนในวงการศึกษาในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาล้มเหลว (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 2559)

เมื่อสรุปและประมวลความคิดเห็นของสมาชิกนิติบัญญัติแห่งชาติและนักวิชาการแล้วจะเห็นว่า มีทั้ง เห็นด้วย และเห็นต่างในเนื้อหาสาระที่ได้บัญญัติด้านการศึกษาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2560 และมีนักวิชาการหลายท่านที่เห็นว่า การบัญญัติด้านการศึกษาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีเนื้อหาที่สมบูรณ์กว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ผู้ศึกษาจึงนำบทบัญญัติเหล่านั้นมาศึกษาเปรียบเทียบ เพื่อให้เห็นจุดเด่นของรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2560 ที่นำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาอย่างบูรณาการทั้งระบบ ดังนี้

ตารางเปรียบเทียบบทบัญญัติด้านการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
ด้านการศึกษา	หมวด 4 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 42 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่ผลงานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึง	หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่ผลงานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก	หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ ...(4) เข้ารับการศึกษาอบรมในการศึกษาภาคบังคับ ... หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการ

* ที่มา : สรุปรจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
	การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพ และเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยใน	ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้ (1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัว และชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และ	ดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษิตตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับและ โดยรัฐมีหน้าที่เน้นการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพได้มาตรฐานสากลทั้งนี้ ตามกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษา แห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติ เกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการ

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
	ศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ	จัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้... (3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับ การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณ ให้แก่กองทุน หรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษีรวมทั้งการให้ผู้

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
		ชุมชน องค์การทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (5) ส่งเสริมและสนับสนุน การศึกษาวิจัยในศิลปวิทยาการแขนงต่าง ๆ และเผยแพร่ข้อมูลผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยจากรัฐ	บริจาคทรัพย์สินเข้ากองทุน ได้รับประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายดังกล่าว อย่างน้อยต้องกำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระและกำหนดให้มีการใช้จ่ายเงินกองทุน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลดังต่อไปนี้ จ. ด้านการศึกษา (1) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา ตามมาตรา 54 วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
			(2) ให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนตามมาตรา 54 วรรคหก ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ (3) ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู (4) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่

ประเด็น	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
			มาตรา 261 ในการปฏิรูปตามมาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา ให้มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระคณะหนึ่งที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายให้แล้วเสร็จและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีภายในสองปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

ระบบการศึกษามีความสำคัญอย่างมาก เมื่อประเทศมีระบบการศึกษาที่ดีก็จะส่งผลให้ประชากรในประเทศนั้นเกิดความรู้ ความรู้ที่ดีสามารถนำมาใช้พัฒนาคนให้มีความสามารถที่จะใช้ประกอบสัมมาอาชีพ และเอาตัวรอดได้ พัฒนาให้มนุษย์ได้เติบโตทั้งทางด้านสมอง สติปัญญา ควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรม และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งช่วยขัดเกลาคนให้มีจิตสำนึกและคุณธรรม เป็นผู้เจริญทางปัญญาและจิตใจ ซึ่งคนเหล่านี้นอกจากจะสามารถพัฒนาตนเองแล้ว ยังส่งผลต่อสังคมและประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองและก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศได้ด้วย

ประเทศไทยมีปัญหาเรื่องระบอบการศึกษามาอย่างยาวนาน ปัญหาความไม่ต่อเนื่องของนโยบายจากการที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง แล้วพรรคการเมืองเข้ามาเปลี่ยนแปลงนโยบายการศึกษาใหม่ทุกครั้งที่มีพรรคการเมืองใหม่เข้ามาดูแลกระทรวงศึกษาธิการ ปัญหาการรวมศูนย์จากส่วนกลาง การกระจายอำนาจกระจายงบประมาณ และระบบกระจายคนเก่งลงไปในพื้นที่ไม่ดีพอ ปัญหาการขาดแคลนครูในสาขาที่จำเป็น เพราะค่านิยมของสังคมไทยที่นิยมประกอบอาชีพในเมืองใหญ่ ๆ และเมืองที่มีความเจริญ สะดวกสบายในการใช้ชีวิต ทำให้ท้องถิ่นชนบทขาดแคลนครูวิทยาศาสตร์ ครูคณิตศาสตร์ ครูวิชาชีพต่าง ๆ จำนวนมาก กอปรกับมหาวิทยาลัยต้องการเป็นสหวิทยาการทำให้การกำหนดยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของประเทศ จึงทำให้การผลิตและพัฒนาคนไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาประเทศ มีความซ้ำซ้อน การผลิตสาขาวิชาที่ไม่จำเป็น ส่งผลให้บางสาขาวิชามีบัณฑิตจบออกมาแล้วไม่มีงานทำ แต่บางสาขาวิชาตลาดแรงงานต้องการแต่มีบัณฑิตจบออกมาน้อยมาก และที่สำคัญมีความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยหากผู้ปกครองต้องการส่งบุตรหลานของตนไปสถานการศึกษาที่ดี มีคุณภาพ ก็ต้องใช้เงินในการส่งบุตรหลานเข้าสถาบันกวดวิชา และบางสถาบันต้องใช้เงินกินเปล่าเพื่อแลกกับสิทธิการเข้าเรียน (แป๊ะเจี๊ยะ) แม้ที่ผ่านมาหลายรัฐบาลพยายามที่จะปฏิเสธว่าในรัฐบาลของตนไม่มีเรื่องดังกล่าวก็ตาม

ที่ผ่านมาทุกรัฐบาลได้มีการพยายามแก้ปัญหาโดยการบัญญัติเรื่องการจัดการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งผู้ศึกษา มีความเห็นว่าการบัญญัติรับรองด้านการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญมีความครอบคลุมค่อนข้างดีอยู่แล้ว ภายใต้รัฐธรรมนูญทั้ง 2 ฉบับ นอกจากนี้ยังได้มีการตรากฎหมายระดับรอง ระดับพระราชบัญญัติซึ่งเข้าใจบริบท การศึกษาของสังคมไทยได้อย่างดียิ่งคือ การตรากฎหมายการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่ให้ผู้ที่ได้รับความรู้ได้ศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่มีค่าใช้จ่าย โดยการศึกษา นั้น มีเนื้อหาใน 3 รูปแบบการศึกษา คือ

- 1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาตามหลักสูตรที่มีการกำหนดองค์ความรู้ วิธีการศึกษาระยะเวลา และจุดมุ่งหมายที่แน่นอน อีกทั้งมีการวัดผลและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามวัตถุประสงค์ได้อย่างเต็มที่

2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นขององค์ความรู้ วิธีการศึกษาระยะเวลา รูปแบบการจัดการศึกษา ตลอดจนการวัดผลประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนกลุ่มที่มีความจำเป็นที่ไม่สามารถเข้าศึกษาในระบบได้ โดยรัฐบาลจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และศูนย์การเรียนรู้นอกระบบขึ้น เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ไม่สามารถศึกษาในระบบได้ ส่วนหลักสูตรและเนื้อหา นั้น ก็มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการและสภาพปัญหาของผู้เรียน

3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่กำหนดให้ผู้เรียนนั้นสามารถศึกษาเล่าเรียนได้ด้วยตนเอง ตามความพร้อม ความสนใจ โอกาส และศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยสื่อในการศึกษานั้นจะไม่จำกัดเฉพาะการเรียนรู้หรือตัวบุคคลอย่างเดียว แต่ยังสามารถศึกษาหาความรู้ได้จากทั้งประสบการณ์ สังคม สิ่งแวดล้อม และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ

ผู้ศึกษาเห็นว่าการบัญญัติด้านการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นความก้าวหน้า และทำให้เป็นหลักประกันว่าการดำเนินเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศไทยได้รับความเอาใจใส่จากภาครัฐแน่นอน และการบัญญัติให้เป็นหน้าที่รัฐในการที่ต้องเข้ามาดูแลการศึกษาให้มีคุณภาพทั้งระบบโดยเปิดโอกาสให้หน่วยงานท้องถิ่น และภาคเอกชนเข้ามาร่วมจัดการศึกษาจะทำให้การจัดการศึกษาของประเทศมีความครอบคลุมสาขาวิชาที่ขาดแคลน ประหยัดงบประมาณ และมีประสิทธิภาพมากกว่ารัฐบาลฝ่ายเดียวเป็นผู้ดำเนินการ และที่สำคัญเมื่อมีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว การตราพระราชบัญญัติเพื่อกำหนดวิธีการปฏิบัติ การควบคุมตรวจสอบให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดำเนินตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายก็เป็นสิ่งที่ทุกรัฐบาลควรดำเนินการ

จัดทำโดย

นายวิชาญ ทราโยอ่อน

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

โทร 0 2244 2070

โทรสาร 0 2244 2058

Email : sapagroup3@gmail.com

บรรณานุกรม

- เทศกาญจน์ บุญเพ็ญ. (5 เม.ย.2559). 12 ปีหรือ 15 ปีการศึกษาไทยที่รัฐควรจัด คิดให้รอบคอบก่อนรับ “ร่าง รธน.” บางกอกธุรกิจ. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2561 จาก [HTTP://WWW.BANGKOKBIZNEWS.COM/NEWS/DETAIL/693472](http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/693472)
- โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw). (22 ก.ค. 2559). สรุปร่างรัฐธรรมนูญ: การศึกษาไม่เป็น "สิทธิ" รัฐต้องจัดเรียนฟรี 12 ปี จากอนุบาล 1 ถึง ม.3. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <https://ilaw.or.th/node/4209>
- _____. (27 ก.ค. 2559). ร่างรัฐธรรมนูญ 2559 ย้ายสิทธิและเสรีภาพบางส่วนไว้ที่หมวดหน้าที่ของรัฐ. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <https://ilaw.or.th/node/4214>
- ดวงจันทร์ วรคามิน และคณะ. (2560). รายงาน: จากคะแนน PISA ถึงวิกฤตความสามารถในการคิด วิเคราะห์เด็กไทย. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <http://knowledgefarm.in.th/from-pisa-to-thai-education-crisis/>
- นาถ ดวงวิชัย. (2560). เปรียบเทียบรัฐธรรมนูญ ปี 2540-2550 และรัฐธรรมนูญ ปี 2560. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักการพิมพ์.
- นับถอยหลังประชามติ รธน. : หั่นเวลาเรียนฟรี เหลือ 12 ปี กับโจทย์อนาคตสร้างคนสร้างชาติ!. (5 มิ.ย.2516). ไทยพับลิก้า. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <https://thaipublica.org/2016/06/referendum-4/>
- นโยบายการศึกษาในร่าง รธน. ฉบับมีชัย ทำไมจึงล่าช้าลง?. (8 มิ.ย. 2559). Isranews. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2561 จาก https://www.isranews.org/main-thaireform/45337-education_45337.html
- เพิ่ม หลวงแก้ว. (3 เม.ย. 2560). กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปการศึกษาในร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญ 60. นสพ. อีสานบิซวิค. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <https://www.esanbiz.com/5891>
- "มีชัย" จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ ใช้คนนอก ปรับโครงสร้างศธ. ทำงานตามนโยบายภาพรวม. (30 ม.ค. 2560). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <https://www.matichon.co.th/news/445940>
- "มีชัย" ส่งสัญญาณแนะปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จ. (30 ม.ค. 2560). คมชัดลึก. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2561 จาก [HTTP://WWW.KOMCHADLUEK.NET/NEWS/EDU-HEALTH/258244](http://www.komchadluek.net/news/edu-health/258244)
- มีชัย ฤชุพันธุ์ ไช 3 ปมใหญ่ สิทธิ-เสรีภาพ-อำนาจ ในร่างรัฐธรรมนูญ. (28 กรกฎาคม 2559). มติชนออนไลน์. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <https://www.matichon.co.th/news/228283>

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540” (11 ตุลาคม 2540). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 122 ตอนที่ 55 ก, น. 9, 10, 16

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550” (24 สิงหาคม 2550). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก, น. 15, 23, 24

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” (6 เมษายน 2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, น. 13, 14, 77, 79, 81

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). สรุปผลสภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum) ครั้งที่ 15. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2561 จาก

<http://backoffice.onec.go.th/uploaded/Outstand/OECForum-15.pdf>

हनุนคนในร่วมคณะปฏิรูปการศึกษา. (4 ส.ค. 2559). ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <https://www.thairath.co.th/content/681088>

อรุณี ตันศักดิ์ดา . (26 ก.พ. 2561). ประธาน สนช. เปิดสัมมนา เรื่อง “ข้อเสนอเชิงนโยบายการบูรณาการการจัดการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกับการศาสนาเพื่อการปฏิรูปประเทศ”. สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2561 จาก

<http://www.radioparliament.net/parliament/viewNews.php?nId=9048>